

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i64.197>

УДК 321:(316.647.5+316.645)

Іванова А. В.* (НУ «ОЮА»)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5630-3623>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ “ZERO TOLERANCE POLICING” В РАМКАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

FEATURES OF THE APPLICATION OF A “ZERO TOLERANCE POLICING” PRINCIPLE IN THE NATIONAL SECURITY OF THE STATE

***Anastasiia Ivanova** – PhD in Political Science, Senior Lecturer at the Political Theories Department, National University “Odesa Law Academy” (23, Fontanska Doroha St., Odesa, Ukraine).

Abstract

The article provides a theoretical analysis of the concept of zero tolerance, and features and conditions of its application in modern state-political practice. A prominent area of research is to identify the foundations of zero tolerance within public policy, which establishes the principles of legal intolerance to formations that are dangerous for the state and social security. Emphasis is placed on the specifics and limitations of applying the principle of zero tolerance to political manifestations. The article deals with the mechanisms of state-political regulation of tolerance limits in order to prevent the development of dangerous entities and ensure socio-political stability in the state. Similarly, attention is paid to world practice and national experience of applying the principle of “zero tolerance policing” by the state in the framework of national security policy.

Zero tolerance is analyzed as a means of ensuring a close control of the state against any manifestations of those phenomena that are potentially dangerous for society and the state. Otherwise, under the conditions of improper control over small or initial manifestations, the likelihood of their development will increase. To prevent this, the authorities apply the principle of “zero tolerance policing”. Within the framework of national security, a certain model of state response to dangerous manifestations is being formed, which helps to prevent destructive phenomena in the state.

Also, the author analyzes the opposite position regarding the application of zero tolerance and the problem of its discrimination. The article outlines the need for a conceptual definition of zero tolerance in order to prevent its unjustified use "without limits". The author considers a problem that performs an unsatisfactory ability to use this principle, so the concept needs detailed reflection both in scientific and law enforcement practice and especially in state policy.

Keywords: *zero tolerance, legal coercion, political stability, security, democratization.*

Постановка проблеми. Процеси демократизації формують новий ціннісний простір, де пріоритетними стають засади прав та свобод людини, захист меншин, права на власну ідентифікацію, плюралізм ідеологічних напрямків та переконань, в тому числі політичних. Таким чином, в умовах розширення змісту свободи, нова політична реальність характеризується створенням безлічі різноманітних напрямків, в тому числі тих, що представляють небезпечні ідеологічні течії. Наразі, актуальним напрямком державної політики стає формування обмежень до подібних утворень, політика нетерпимості, легальної боротьби з такими формами.

Мета дослідження полягає в аналізі концепції нульової толерантності, визначенні меж принципу толерантності, що встановлюються державою, практики застосування принципу "zero tolerance policing", визначенні умов та особливостей його використання в рамках стратегії національної безпеки держави.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Категорія нульової толерантності досить нова тема для сучасної політичної науки, однак достатньо висвітлена в концепціях зарубіжних авторів, серед таких як П. Н. Грабоські, В. Браттон, Ч. Полард, М. Уолцер та інші. Дослідженнями деяких аспектів проблеми нульової толерантності займалися В.О. Ханстантинов, Є. О. Васильчук, С. М. Хенкін та інші.

Осмислення цінностей толерантності в нерозривному зв'язку з проблемами нетерпимості, торкнулося всієї світової спільноти, навіть, стали поштовхом всебічного розвитку та розробок концептуальних та практичних шляхів подолання на рівні глобальних проблем людства. Сучасна дійсність характеризується парадоксальністю цінностей, які взаємовиключають одна одну. В умовах лібералізації та демократизації сучасного політичного процесу та зростання ролі толерантності, наразі, актуальною стає проблема абсолютності засад толерантності, що створює умови поширення деструктивних

ідеологій та недоцільного їх правового захисту. Перед сучасним державами постає дихотомічне завдання – балансувати, з одного боку реалізуючи принцип плюралізму, тобто захищати право на існування різноманітних поглядів та ідеологій та, водночас, попередженні розвитку крайніх радикальних, небезпечних течій, вчасно виявляти та реагувати за допомогою контролю та легального примусу для захисту державної безпеки.

Пріоритетним напрямком для нової політичної реальності є реалізація прав та свобод людини, що створює сприятливі умови для виникнення небезпечних утворень, які реалізують свою діяльність на гаслах демократії, та захисту прав людини. Це суттєво ускладнює процес виявлення вищезазначених течій, державне регулювання та утримання в межах легального контролю. В процесі розбудови інституту толерантності як фундаментальної засади демократичного розвитку, актуалізується проблема визначення її меж для попередження абсолютизації даного принципу співіснування.

В рамках представленого питання, формується досить нова для сучасної політичної думки категорія нульової терпимості. Принцип нульової толерантності розглядається в якості механізму стримування та обмеження толерантності, що представляє достатньо дискусійне питання сучасності, яке здобуло полярно-протилежні погляди науковців та має досить спірну форму реалізації в правозастосовній практиці сучасних країн.

Потребу в обмеженні терпимого ставлення до проявів, що мають немирний, антисоціальний характер зароджувалися ще в філософських концепціях античності тоді, коли формувалося історично перше ідейне втілення толерантності. Дослідник К. Р. Поппер, аналізуючи концепції древньогрецького філософа зазначав: «Платон сформулював парадокс терпимості: «Необмежена терпимість повинна привести до зникнення терпимості. Якщо ми безмежно терпимі навіть до нетерпимих, якщо ми не готові захищати терпиме суспільство від атак нетерпимих, тоді толерантні будуть розгромлені». У цьому визначенні не мається на увазі, наприклад, що нам слід незмінно позбавляти слова нетолерантні філософські напрямки. Якщо можливість взаємодіяти на основі аргументації має місце, то не доречно використовувати методи силові. Однак, як зазначає дослідник, коли це неможливо: «...ми повинні проголосити право придушувати їх у разі потреби навіть силою: адже цілком може виявитися, що вони не готові спілкуватися з нами на рівні доводів розуму і почнуть з того,

що відкинуть усі доводи». Автор відзначає в такому випадку право застосовувати нетерпимість до нетерпимих (Поппер, 1992, с. 328).

В сучасну епоху глобалізації, хоча політика інформаційної безпеки є одним з напрямком національної безпеки сучасних держав, проте, інформаційні потоки фактично не контролюються, в таких мовах, радикальні направлення набувають широкого розповсюдження та удосконалюються, формуючи потужну інформаційну та організаційно-технічну базу. Так само, розвиваючи систему поширення ідеологічних програм за допомогою новітніх засобів масової комунікації. До крайніх ідеологій залучаються різні формування, та групи. Це сприяє зростанню мережі організацій з поширеними системами контактів та зв'язків.

Таким чином, постає питання демократичних та правових меж державного впливу на подібні організаційні формування. «Політична рівність не завжди є політичною справедливістю. Якщо надати терористичній групі можливість рівного представлення інтересів в політичній владі, це може призвести до катастрофічних наслідків, які історія вже мала змогу відчувати. Аби не допустити до політичного процесу таких груп було створено принцип «zero tolerance policing» (Іванова, 2016, с. 46-47).

Нульова толерантність чи близький, але більш локальний принцип «Zero Tolerance Policing», який останнім часом застосовується в правоохоронній та правозастосовчій практиці США та деяких європейських країн, все більше набирають поширеності в сучасній державно-політичній практиці. Однак, дослідники та спеціалісти відзначають проблему використання, яка полягає у двозначності його застосування. Автор П. Н. Грабоські відзначає два направлення розуміння даного типу толерантності «для деяких це поняття представляє всебічне, агресивне правозастосування «без заборони». Для інших даний принцип відноситься до стратегії поліцейської діяльності, яка існує як частина комплексу розроблених підходів до боротьби з проблемами злочинності у конкретній місцевості» (Grabosky, 1999, р. 1).

Автор Ч. Поллард визначає, що нульова толерантність стосується самого рішення подолання злочинності починаючи, для розуміння чого автор використовує формулювання «агресивне, безкомпромісне правозастосування». Досить суттєвим в аналізі представленого дослідника є звернення до концепції «зламаних вікон», яка представляє первинну теорію походження принципу нульової толерантності

в діяльності правоохоронців. Дана концепція визначає, що відсутність контролю за незначними видами правопорушень, сприяє розвитку та зростанню злочинності локально. Це відбувається через усвідомлення безконтрольності за легкі правопорушення, такі як вандалізм, графіті, розбиті вікна, що спричиняє розвиток злочинності (Bratton, Griffiths, Mallon, Orr, Pollard, 1998, p. 46-47). Тому саме концепція нульової толерантності стає засобом пильного контролю, жорсткої, але легальної правозастосовної діяльності органів, своєчасного реагування починаючи з дрібних та незначних правопорушень. Таким чином, виходячи з вищезазначених ознак, слід підкреслити, що нульова толерантність на більш масштабному рівні, визначає направленість на боротьбу з небезпечними для суспільства та держави явищами, з її незначними проявами, так само принципово як з цільним явищем. Так, принцип нульової толерантності застосовується до певних груп та конкретних кримінальних кварталів та його жителів, в таких країнах, як, наприклад, США чи Великобританії. Якщо, співвіднести даний тип толерантності до політики, то постає безліч питань. Що саме може бути застосовано до обмеження толерантності. Чи можливо, взагалі, говорити про такий тип, як нульова толерантність, стосовно політичної сфери, чи подібне поняття не доцільне для політичних відносин. Однак, думки дослідників в даному питанні знайшли свої полярно протилежні позиції. З одного боку, мова йде про політичне право «бути», як одної з фундаментальних демократичних свобод. Та іншої сторони, а саме необхідності визначення меж діяльності носія даного права, яке репрезентується в рамках суспільних прав. Як відзначає дослідник М. Уолцер, хоч і не принижуючи значущості індивідуальних прав, однак, саме суспільне право, представляє специфічним інтересом розвитку інституту толерантності, та відзначає: «Досить просто проявляти терпимість по відношенню до ексцентричної особистості, самотньої у своїй неповторності. Крім того, неприйняття суспільством ексцентричності, протидія їй, буди досить сумнівними явищами, все ж таки не являють собою велику небезпеку. Значно вище ставки, коли мова йде про групи інакомислячих і ексцентричних особистостей» (Уолцер, 2000, с. 24). Однак, приділення уваги групі окремо від людини, може стати підґрунтям отримання не об'єктивного політичного знання. Таким чином, принцип нульової толерантності необхідно застосовувати виключно до «зла», ніяк не до політичного опонента через його опозиційну роль, погляди та програми, які представляють механізм реалізації

його права участі в політичному процесі. Однак, таким «злом» може виступати і політик та його діяльність. Тільки залишається питання в рамках визначення окремого суб'єкту чи суспільства. В даному значенні і одна політична персона, якій менше значення надавав М. Уолцер, чи, група таких політичних діячів, представляють небезпеку, порушуючи політичні та інші права та свободи людей чи, навіть, можна говорити про фізичні знищення, геноцид та інші крайні прояви. Чи необхідно подібних суб'єктів залучати до так званих толерантно недоторканих, якщо вони представляють те «зло», до якого доречно застосування принципу нульової толерантності.

Таким чином, слід відзначити проблему варіативності значення термінів, які стосуються суті толерантності. Якщо не буде окреслена межа політичного «зла», під можливу несправедливу нульову толерантність мають небезпеку підпасти і ті суб'єкти, кого лише визначать такими через конкурентні мотиви чи інші інтереси. А якщо визначення тих сфер, до яких доцільно застосування нульової терпимості держави, буде не об'єктивним та виходити за межу законодавчих норм, то це може стати кроком делібералізації та повернення до авторитарних ознак державного правління. Провідною сферою, що потребує особливої уваги є загроза національної безпеки держави. Цей напрямок є пріоритетним в забезпеченні соціально-політичної стабільності національних держав та попередження деструктивних соціальних явищ. В рамках реалізації національної безпеки визначені прояви, до яких застосовується принцип нульової терпимості з боку держави та державних органів.

В українському законодавстві щодо національної безпеки визначені сфери, до яких держава формує характерний стан нульової терпимості та які представляють особливу небезпеку для державності, що формує підстави для мобілізації сил з метою ліквідації як «реальної» так і «уявної» небезпеки. Національну безпеку визначено як: «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» (Закон «Про національну безпеку України», 2018). Досить важливим представляється подібне формулювання в контексті визначення можливостей обмеження реалізації деяких прав державою для збереження національної безпеки. В даному значенні виявлення та обґрунтування загрози покладається на державу, однак проблема маніпулювання та процесу верифікації тих сфер до яких доцільно застосування

принципу нульової толерантності залишається в полі активних дискусій як науковців, так і правників та правоохоронців.

Дослідник Р. І. Мельник визначає що в якості превентивних мір можуть бути введені обмеження прав та свобод людини в умовах боротьби з терористичними проявами. Автор відзначає, що: «державна в разі війни або іншої небезпеки, яка створює загрозу для існування народу, може здійснити тимчасовий відступ від своїх зобов'язань (дерогацію) за відповідними міжнародними договорами» (Мельник, 2015, с. 133-136.). Дослідник використовує формулювання легітимізації дискримінаційних процедур обмеження права на свободу, що також може бути визначено як принцип нульової толерантності та реалізації принципу “zero tolerance policing”. Таким чином, в умовах антитерористичної операції чи надзвичайного стану може бути застосовані певні специфічні принципи діяльності правоохоронних органів. Що також може розглядатися як міра нульової толерантності держави та державних органів до певних деструктивних та небезпечних для суспільства та держави явищ.

Критики концепції нульової толерантності на відміну від прибічників вказують на ознаки авторитарності даного методу правоохоронного контролю, що діє на принципах досить умовного визначення «небезпечності» та «уявності», що викликає питання до об'єктивності визначення тих проявів, що потребують застосування принципу нульової терпимості. Саме визначена проблема представляє дискусійну сторону застосування нульової толерантності.

Слід відзначити, що в оновленому Законі України «Про національну безпеку України» від 08.07.2018 навідміну від його попередньої редакції Закону України «Про основи національної безпеки» від 19 червня 2003 року значно розширився перелік сфер, що представляють особливу увагу в рамках стратегії національної безпеки. В особливості, що стосується національно суверенітету, цілісності території. Жорстка позиція держави до сепаративних настроїв також висвітлює один з напрямків нульової толерантності держави та її органів в сучасній Україні. Розширення вищезазначених категорій має особливий взаємозв'язок в контексті подій останніх років.

Нульова толерантність до сепаративних настроїв є досить поширеним напрямком сучасної політики державної безпеки в більшості незалежних країн. В даному аспекті, пріоритетом виступає збереження державного суверенітету відносно прав спільнот на самовизначення. Прикладом може бути досвід Іспанії. Так, в Каталонії

референдум про самовизначення Каталонії, проведений у 2014 році, та щодо незалежності Каталонії проведений у 2017 році, досі визнається сепаративним проявом як на міжнародному рівні так і офіційною Іспанією. Політичних діячів, що виступали в у підтримку проведеного референдуму було ув'язнено та призначено покарання у вигляді від 9 до 12 років позбавлення волі. В свою чергу це визвало бунти в Каталонії, які в тому числі були подавлені державними органами спеціалізованого призначення. Це досить актуальний та сучасний приклад застосування нульової толерантності державою до тих сфер, що представляють небезпеку для цілісності та суверенітету держави. Однак, це питання викликає досить серйозні дискусії на різних рівнях.

Різноманітні крайні форми інтолерантності, нарівні з вищезазначеними загрозами національної безпеки держав становлять особливо небезпечні прояви до яких держава та державні органи застосовують принцип нульової терпимості. Серед поширених течій слід виділити такі прояви інтолерантності, як політичний фанатизм, фундаменталізм, радикалізм та найагресивніших форм – екстремізм та тероризм. Визначені течії представляють форми прояву політичної нетерпимості. Існує проблема їх практичного визначення. Оскільки, більшість подібних організацій певною мірою на початкових стадіях діяльності представляють форму громадянських об'єднань, чи утворень на основі певних ідеологічних інтересів та активних соціальних позицій. «Серед характерних ознак політичного екстремізму дослідник Є. О. Васильчук виділяє: «високу життєздатність та адаптивність до мінливих умов існування, що дозволяє тривалий час ефективно камуфлювати свою діяльність формально-декларативними атрибутами, характерними для традиційних релігійних вчень і демократичних форм політичної участі, та відкрито поширювати свої ідеї серед населення. Це, у свою чергу, суттєво ускладнює проведення компетентними органами держави моніторингових заходів, діагностику політичної системи, виявлення та деактивацію екстремістські налаштованих осіб та екстремістських угруповань» (Васильчук, 2013, с. 152). Так, безліч таких організацій починають свою діяльність під гаслами свободи та демократії, боротьби з нелегітимними політичними лідерами, диктаторами. І тому, в умовах демократизації суспільств, існує складність виділення екстремістських центрів. Політичний екстремізм представляє собою модель, що обирається спільнотою чи окремими лідерами для боротьби з існуючим порядком чи режимом» (Іванова,

2018, с. 103-104). Таким чином, в аспекті проблемності верифікації, питання щодо визначення меж права спільноти на боротьбу за власні соціально-політичні інтереси, яке не порушує права іншого суб'єкту та суспільної безпеки, досі представляє суперечливу та дискурсивну проблематику. Особливо, що стосується специфіки політичної сфери. «Інструмент толерантності надає рівні можливості участі в політичному процесі. Але, надаючи рівні умови всім акторам, є вірогідність того, що учасниками політичного процесу можуть стати різні радикальні угруповання – екстремісти, терористи тощо. Це зворотна дія впровадження принципу політичної толерантності в реальній її реалізації» (Іванова, 2016, с. 46).

Сучасна правова практика досить двозначно окреслює право на самовираження. В контексті чого питання меж толерантності та нульової толерантності до «зла» стає ще більш невизначеним. Так, ЄСПЛ в одному з рішень, щодо порушення прав людини, яка є членом крайньої радикальної організації зауважує, що «стаття 11 може застосовуватися не тільки до організацій та лиць, які є з точки зору сприйняття позитивними, а тих, чий погляд «зневажають, шокують та хвилюють» (Handbook on European non-discrimination law 2018, p. 222). Проте, слід зазначити, що навіть у формулюванні «зневажання», «шокування» та «хвилювання» можна знайти спільну рису, а саме лише емоційного впливу будь-яких виразів та дій, це може свідчити про відсутність будь-якої реальної небезпеки. Однак, «зневажання» на нашу думку, все-таки представляє спірну дію, оскільки, в даному випадку постає питання тоді якщо когось зневажають, чи це не є те саме від чого захищає сучасне законодавство й та сама Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Що свідчить про складну процедуру обґрунтування застосування принципу нульової терпимості та окреслення тих явищ, що виходять за межі толерантних норм.

Наразі, противники категорії нульової толерантності відзначають зворотну парадоксальну проблему її використання, а саме необґрунтованості її застосування, в тому числі через умовність та неоднозначність законодавчого визначення. Так, дослідник В. О. Ханстантинов відзначає такий негативний феномен сучасної політики держав, як: «...наслідки ігнорування права сегмента до співучасті у владі на засадах діалогу в країнах з неусталеними демократичними традиціями». На прикладі басків в Іспанії та курдів в Туреччині як результат подібних деструктивних впливів, дослідник відзначає «замкнене коло взаємної нетерпимості». У відносинах яких, сторони, що виступають

опозицією до влади признаються сепаратистами та терористами, та визначається позиція неможливості обговорення будь-чого з такими суб'єктами. Що свідчить про вже відзначену проблему межі сфер, що знаходяться поза об'єктом толерантності. Так, дослідник відзначає, що окрім існуючої нетерпимості і відсутності якого-небудь діалогу у відношенні до курдів, проводяться регулярні «каральні операції». Що призводить до нових силових протистоянь та нової хвилі нетерпимості до даних груп (Ханстантинов, 2011, с. 245-246). І питання справедливості нульової терпимості до подібних опозиційних державі суб'єктів, досі знаходиться у стані активних дискусій. Одні розглядають данні спільноти як терористичні угруповання, дехто бачить в них невдоволених владою радикальних груп. Статус таких утворень досі невизначений і на рівні міжнародної спільноти. В контексті чого важливе питання визначення державної політичної нетолерантності як особливо небезпечного та потребуючого регулювання міжнародними силами прояву політичної інтолерантності чи необгрунтованої нульової толерантності держави.

Показовим є визнання європейською та американською спільнотою певних сил, що діють проти сирійської влади, опозицією. І акцентується увага, що з даними спільнотами необхідно вести переговори. Так, попередній президент США Барак Обама санкціонував збройну та організаційну допомогу таким групам, так CNN у пості у 2015 році відзначає: «Президент Барак Обама санкціонував постачання сирійським курдам і арабо-сирійській опозиції в рамках стратегії чинення тиску на ІДІЛ з півночі і зміцнення кордону, за словами двох високопоставлених посадових осіб адміністрації». Також, дані утворення визначені як «помірна опозиція» (Starr, Labott, 2015). Війна в Сирії розділила міжнародну підтримку на полярні табори, де Європейські країни і США на боці опозиції, а РФ на боці офіційної, але нелегітимної влади. Наразі, постає питання дійсної універсальності норми толерантності чи деякого вибіркового критерію. І якщо такий критерій має місце бути, то існує потреба його конкретизації на міжнародному рівні та в рамках національних держав.

Прикладом досить дискусійного застосування нульової терпимості може бути політика націоналізму американського президента Д. Трампа. Нарізним каменем кризи в американському суспільстві стала антиміграційна політика «нульової толерантності» до мігрантів американського президента. Так, після виборів президента у 2017 році, були організовані акції в підтримку мігрантів, у відповідь

на підписання Д. Трампом імміграційної директиви в січні 2017 року про заборону в'їзду на 90 днів громадянам мусульманських країн, таких як: Іран, Сомалі, Судан, Ємен, Сирія та Лівія. Акції протесту пройшли у 65 містах Америки. Не залишили без реакції і захисники антиімміграційних настоїв. Були організовані мітинги в підтримку передвиборчих гасел Д. Трампа про депортацію мільйону мігрантів, які активно транслювались новообраним президентом США, до яких приєдналися праворадикальні організації. Згодом, президентська угода була скасована федеральним судом. Також досить скандальним прикладом нульової терпимості Д.Трампа стали мексиканські мігранти, про що свідчили країні виступи та публічні заяви президента та указ про відмову надання статусу біженців нелегальним мігрантам, в тому числі скандальний проект побудування стіни на кордоні з Мексикою.

Наразі, європейська політична еліта як і частина суспільства сьогодні зазнала поширення нульової терпимості до мігрантів у зв'язку з міграційною кризою, напливами біженців на кордонах країн. Як зазначають дослідники С. М. Хенкін та І. В. Кудряшова, за останні десятиліття в Європейських країнах, таких як Німеччина, Франція, Великобританія, підхід до інтеграції мігрантів кардинально змінився від етнокультурної концепції нації – необхідності кровної спорідненості, до критерію народження, проживання та прийняття основних принципів та цінностей держави. Проте, змінилась і політика «невтручання» та «багато культурності» до «керованого мультикультуралізму» по відношенню до таких закритих спільнот, що входили в суспільство та, внаслідок відсутності контролю з боку держави, формувалися в настільки закриті та неконтрольовані структури, що призводило до фрагментації та неоднорідності самого соціуму. В особливості, після хвилі терористичних атак, що вразили європейську спільноту (Хенкін, 2015).

Засади плюралізму і політичної толерантності мають межі у своїй реалізації, що отримує чітке визначення в позиції неприйняття анти-соціальних, ворожих та небезпечних форм. Кожна держава, що підтримує демократичну модель розвитку, формує інститут політичної толерантності та нормативно визначає дану категорію. Задля забезпечення соціальної безпеки, встановлюється нульова толерантність по відношенню до антисоціальних формувань, екстремістських, терористичних об'єднань (Іванова, 2018, с. 493). Таким чином, визначення сфер, до яких застосовується нульова толерантність покладається

на державний механізм. В різних державно-політичних системах, не зважаючи на міжнародні законодавчі стандарти, визначаються ті сфери, що представляють особливу небезпеку для держави та суспільства.

Висновки. Узагальнюючи тему визначення меж толерантності в рамках проблематики застосування принципу “Zero tolerance policing” в контексті національної безпеки держави було сформульовано наступні висновки.

В умовах лібералізації та демократизації сучасних політичних процесів поширюються різноманітні напрямки, відсутність контролю за якими, може сприяти розвитку небезпечних, деструктивних, анти суспільних та антидержавних формувань. В цьому сенсі осмислюється практична потреба обмеження толерантності, й пріоритетна роль в даному регулюванні покладається на державний механізм.

Держава виступає фільтром толерантності, з метою захисту безпеки держави та суспільства й забезпечення соціально-політичної стабільності в країні. Оскільки концепція “Zero tolerance policing” сьогодні загалом застосовується в правоохоронній сфері і представляє більш локальну форму реалізації нульової толерантності, однак, саме даний концепт є базисною категорією, яка розширила проблематику меж толерантності в рамках легальних державних методів контролю з небезпечними для держави та суспільства проявами. Однак, існує й проблемний вимір стосовно необ’єктивного застосування нульової толерантності. Безконтрольна вибірковість сфер та соціальних груп які не підлягають толерантності, провокує таку проблему, як суб’єктивна інтерпретація. У визначеній проблемі окреслено потребу наддержавного регулювання, до якого, передусім, належать контроль міжнародних урядових та неурядових організації та встановлення певної відповідальності держави. Для запобігання недоцільного безконтрольного застосування нульової толерантності держави, існує потреба в конкретизація толерантних та можливих нетолерантних проявів, що має знайти своє визначення в законодавчій та політичній сфері кожної держави й на міжнародному рівні.

Література:

Васильчук, Є. О. (2013). Релігійно мотивований політичний радикалізм та екстремізм як загроза національній безпеці України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*, 200, 151–155.

- Іванова, А. В. (2016). Політичний конфлікт та інтолерантність в соціально-політичному вимірі. *Актуальні проблеми політики*, 58, 41-50.
- Іванова, А. В. (2018). Політична дискримінація як проблема інституту толерантності. *Грані права: ХХІ століття: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів*. Одеса, 1, 491-493.
- Іванова, А. В. (2018). Політичний екстремізм в контексті глобалізаційних викликів сучасності. *European political and law discourse*, 5, 3, 101-106.
- Мельник Р. І. (2015). Нормативно-правовий аспект обмеження свободи та особистої недоторканності в умовах проведення антитерористичної операції. *Державна політика у сфері протидії тероризму: міжнародний досвід і його актуальність для України: збірник матеріалів Інтернет-конференції*. Київ, 133-136.
- Поппер, К. Р. (1992). *Открытое общество и его враги*. Т. 1: Чары Платона. М.: Феникс.
- Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>>.
- Уолцер, М. (2000). *О терпимости*. Пер. с англ. И. Мюрнберг. М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги.
- Ханстантинов, В. О. (2011). *Політичний вимір толерантності: ідеї та проблеми: монографія*. Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили.
- Хенкин, С. М., Кудряшова, И. В (2015). Интеграция мусульман в Европе: политический аспект. *Политические исследования*, 2, 137-155.
- Bratton W. J., Griffiths W., Mallon R., Orr J., Pollard C. (1998). Zero Tolerance: Policing a Free Society. IEA Health and Welfare Unit. Great Britain: *Hartington Fine Arts Ltd*, 2, 151
- Grabosky, P. N. (1999). Zero Tolerance Policing. Trends and Issues in Crime and Criminal Justice. *Australian institute of criminology*, 25, 102, 1-4.
- Handbook on European non-discrimination law 2018. Luxembourg: *Publications Office of the European Union* <https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_non_discr_iaw_ENG.pdf> (2019, вересень, 25).
- Starr, B., Labott, E. (2015). Acosta Obama authorizes resupply of Syrian opposition. *Washington (CNN)*. URL: <<https://edition.cnn.com/2015/10/05/politics/russia-ground-campaign-syria-isis/index.html>>.

References:

Bratton, W. J., Griffiths, W., Mallon, R., Orr, J., Pollard, C. (1998). Zero Tolerance: Policing a Free Society. IEA Health and Welfare Unit. Great Britain: *Hartington Fine Arts Ltd*, no 2, 151.

Grabosky, P. N. (1999). Zero Tolerance Policing. Trends and Issues in Crime and Criminal Justice. *Australian institute of criminology*, 25, no. 102, 1–4.

Handbook on European non-discrimination law 2018. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_non_discr_iaw_ENG.pdf.

Ivanova, A. V. (2016). Politychny`j konflikt ta intolerantnist` v social`no-politychnomu vy`miri [Political conflict and intolerance in the socio-political dimension.]. *Aktual`ni problemy` polityky`* [Topical issues of politics], no. 58, 41–50. [in Ukrainian].

Ivanova, A. V. (2018). Politychna dy`skry`minaciya yak problema insty`tutu tolerantnosti [Political discrimination as a problem of the Institute of Tolerance.]. *Grani prava: XXI stolittya: materialy` vseukrayins`koyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi studentiv ta aspirantiv* [Facets of Law: XXI Century: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students and Graduate Students]. Odesa, no. 1, 491–493. [in Ukrainian].

Ivanova, A. V. (2018). Politychny`j ekstremizm v konteksti globalizacijny`x vy`kly`kiv suchasnosti [Political extremism in the context of the globalization challenges of today]. *European political and law discourse*, no. 5, 3, 101–106. [in Ukrainian].

Khanstantynov, V. O. (2011). *Politychnyi vymir tolerantnosti: idei ta problemy: monohrafiia* [The political dimension of tolerance: ideas and problems: a monograph.]. Mykolaiv: *Vyd-vo ChDU imeni Petra Mohyly*. [in Ukrainian].

Khenkin, S. M., Kudryashova, I. V. (2015). Integracziya musul`man v Evrope: politicheskij aspekt [Integration of Muslims in Europe: The Political Aspect]. *Politicheskie issledovaniya* [Political Studies], no. 2, 137–155. [in Russian].

Melnyk, R. I. (2015). *Normatyvno-pravovyi aspekt obmezhenia svobody ta osobystoi nedotorkannosti v umovakh provedennia antyterorystychnoi operatsii* [The legal aspect of restriction of freedom and authenticity of imperfection in all anti-terrorist operations.]. *Derzhavna polityka u sferi protydii teroryzmu: mizhnarodnyi dosvid i yoho aktualnist dlia Ukrainy: zbirnyk materialiv Internet-*

konferentsii [State Counter-Terrorism Policy: International Activities and Its Relevance for Ukraine: Collection of Internet Conferencing Websites]. Kyiv, 133-136. [in Ukrainian].

Popper, K. R. (1992). *Otkrytoe obshchestvo i ego vragi: Chary` Platona* [Open society and its enemies: Plato's Enchantment]. Moscow: Feniks. [in Russian].

Pro nacional`nu bezpeku Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 21.06.2018* [Law on National Security of Ukraine of 21.06.2018] (Verkhovna Rada Ukrayiny). *Oficijny`j sayt Verkhovnoyi Rady` Ukrayiny` [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>. [in Ukrainian].

Starr, B., Labott, E. (2015). Acosta Obama authorizes resupply of Syrian opposition. *Washington (CNN)*. URL: <https://edition.cnn.com/2015/10/05/politics/russia-ground-campaign-syria-isis/index.html>.

Uolczer, M. (2000). *O terpimosti*. Per. s angl. I. Myurnberg. [About tolerance. Trans. with English. I. Murnberg]. Moscow: Ideya-Press, Dom intellektual`noj knigi. [in Russian].

Vasy`l`chuk, Ye. O. (2013). Religijno moty`vovany`j polity`chny`j rady`kalizm ta ekstremizm yak zagroza nacional`nij bezpeci Ukrayiny` [Religious-motivated political radicalism and extremism as a threat to Ukraine's national security]. *Naukovi praci Chornomors`kogo derzhavnogo universy`tetu imeni Petra Mogy`ly` kompleksu "Ky`uevo-Mogy`lyans`ka akademiya"* [Scientific Works of the Black Sea Peter Mohyla State University of "Kyiv Mohyla Academy Complex"], no 200, 151-155. [in Ukrainian].

Анотація

Іванова А. В. Особливості застосування принципу "Zero tolerance policing" в рамках національної безпеки держави. – Стаття.

У статті проводиться теоретичний аналіз концепту нульової толерантності, особливостей та умов його застосування в сучасній державно-політичній практиці. Визначним напрямком дослідження є виявлення засад нульової толерантності в рамках державної політики, яка встановлює принципи легальної нетерпимості до небезпечних, антидержавних та антисоціальних проявів. Акцентується увага на особливостях та обмеженні застосування принципу нульової терпимості в рамках законодавчого визначення. У статті досліджуються механізми державно-політичного регулювання меж толерантності в контексті попередження розвитку не-

безпечних утворень задля забезпечення соціально-політичної стабільності в державі. Так само увага приділяється світовій практиці та національному досвіду застосування принципу "zero tolerance policing" державою в рамках політики національної безпеки.

Нульова толерантність аналізується як засіб забезпечення пильного контролю держави за будь-якими проявами тих явищ, які потенційно несуть небезпеку для суспільства та держави. В інакшому випадку в умовах неналежного контролю за дрібними чи початковими проявами, вірогідність їх розвитку зростатиме. Для попередження цього держава, державні органи застосовують принцип "zero tolerance policing". В рамках національної безпеки формується певна модель реагування держави на небезпечні прояви, що допомагає попередити деструктивні явища в державі.

Так само в статті автор відзначає протилежну позицію щодо застосування нульової толерантності та проблему її дискримінаційності. У статті окреслюється потреба в концептуальному визначенні нульової толерантності задля запобігання необґрунтованого її використання без меж. Автор відзначає проблему необґрунтованого застосування даного принципу, отже, концепція потребує детального розроблення як у теоретичній, так і правозастосовній практиці, й в особливості на рівні державної політики.

Ключові слова: нульова толерантність, легальний примус, політична стабільність, демократизація.